

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שמעמיד עצמו ערום עליהן(שמעריים שיתקיים תורתו) שנאמר (משלי ח) אני חכמה שכנתי ערמה (סוטה כא:)

שיקלא וטריא

סיכום הדף היומי

בבא קמא לו

לעילוי נשמת
דינה ליבה בת עטל ז"ל
עובדיה חיים בן רחל ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה

ב"ד אביהם של יתומים

דאמר רב יהודה, שהיה נשיא ובית דינו היה חשוב, **אמר שמואל יתומים אינן צריכין פרוזבולקיי**, שבלי זה חוב היתומים אינו משמט בשביעית, שאנו מחשיבים כאילו הם מסרו

את שטרות ההלוואה לב"ד, והדין הוא, שהמסור שטרותיו לב"ד אין שביעית משמט.

וכן תני רמי בר חמא היתומים אינן צריכין פרוזבול.

ר"ג ובית דינו אביהן של יתומין היו.

מעשה בחנן בישא

חנן בישא תקע ליה לההוא גברא.

אתא לקמיה דרב הונא, א"ל זיל הב ליה פלגא דזוזא.

הוא ליה זוזא מכא פחותה צורתו. בעי למיתבה ליה מיניה פלגא דזוזא, לא הוא

משתקיל ליה, שלא היה יכול להוציאן, תקע ליה אחרינא ויהביה נהליה.

מתניתין

(1) שור שהוא מועד למינו **ואינו** מועד לשאינו מינו.

(2) מועד לאדם, **ואינו** מועד לבהמה.

(3) מועד לקטנים ^{עגלים}, **ואינו** מועד לגדולים.

את שהוא מועד לו, משלם נזק שלם, ואת שאינו מועד לו, משלם חצי נזק.

אמרו תלמידיו לפני רבי יהודה ה"ז מועד לשבתות, שהוא בטל וזחה דעתו עליו, **ואינו** מועד לחול?

אמר להם לשבתות, משלם נזק שלם, לימות החול, משלם חצי נזק.

אימתי הוא תם? משיחזורקכ בו ג' ימי שבתות, ר"ל העבירו לפניו שוורים בג' שבתות

ולא נגח, וחזר לתמותו, ומכאן והילך אם יגח משלם חצי נזק.

גמרא

להלן מחלוקת איך גורסים במשנה את כל הדינים שכתוב בהם שאינו מועד האם כתוב 'ואינו מועד, דהיינו שהעבירו לפניו אינו מינו ולא נגח, אך מסתמא הוא מועד, או שכתוב 'אינו מועד' והכוונה היא: אפילו שלא העבירו לפניו מסתמא אינו מועד לאינו מינו. ובנוסף יתבאר היכן כל אחד דייק זאת מהמשנה. בהמשך, הגמרא מקשה מספר קושיות לרב פפא שגורס 'אינו', ולבסוף הוא נשאר בקושיא.

איתמר-

א. **רב זביד** אמר **ואינו** מועד תנן - הא **סתמא** **הוי** מועד.

ב. **רב פפא** אמר **אינו** מועד תנן - **דסתמא** **לא** **הוי** מועד.

א. **רב זביד** דייק מסיפא- דקתני ⁽³⁾ מועד לקטנים ואינו מועד לגדולים.

אי אמרת בשלמא **ואינו** מועד קתני - הא **סתמיה** **הוי** מועד, הא קמ"ל דאפי' מקטנים לגדולים נמי מסתמא הוי מועד.

אלא אי אמרת **אינו** מועד קתני - **סתמא** **לא** **הוי** מועד,

השתא י"ל מקטנים לקטנים דעלמא, כגון ממין לשאינו מינו, סתמא לא הוי מועד, מקטנים לגדולים צריכא למימר דלא הוי מועד?!

להלן דרבי רב פפא איך הוא מיישב זאת לפי שיטתו:

ורב פפא אמר לך אצטריך-

סלקא דעתך אמינא הואיל ופרץ ביה בההוא מינא, פרץ ביה, לא שנא גדולים ידידה ולא שנא קטנים ידידה, קמ"ל דלא הוי מועד.

ב. **רב פפא** דייק מרישא ⁽²⁾ - דקתני מועד לאדם אינו מועד לבהמה.

אי אמרת בשלמא **אינו** מועד תנן- סתמא לא הוי מועד, הא קמ"ל דאפילו מאדם לבהמה נמי סתמא לא הוי מועד.

אלא אי אמרת **ואינו** מועד קתני, הא **סתמא** **הוי** מועד,

השתא י"ל מבהמה לבהמה, סתמא הוי מועד, מאדם לבהמה, צריכא למימר דהוי מועד?!

להלן דרבי רב פפא כיצד הוא מיישב את הוכחה זו לפי שיטתו:

ורב זביד אמר לך רישא אחזרה קאי- ר"ל משנתיו אינה מתעסקת מתי נעשה מועד

לבהמה אלא מועד לחזור לתמותו כגון דהוה מועד לאדם ומועד לבהמה, והדר ביה

מבהמה - דקאי גבי בהמה תלתא זימני ולא נגח, מהו דתימא כיון דלא הדר ביה מאדם, חזרה דבהמה לאו חזרה היא, קמ"ל דחזרה דבהמה מיהא חזרה היא.

עתה, הגמרא מקשה לרב זביד, שלפי שיטתו, מועד לאדם סתם הוא מועד לבהמה, ויבואר בברייתא למטה, שלפי חכמים לאו מועד הוא:

(קושיא) מיתיבי סומכוס אומר מועד לאדם מועד לבהמה מק"ו: ומה לאדם מועד, לבהמה לכ"ש.

מכלל דת"ק אינו מועד קאמר.

(תירוץ) א"ל רב זביד סומכוס אחזרה קאי-

והכי קא"ל לת"ק: דקאמרת חזרה דבהמה חזרה היא, חזרה דבהמה לאו חזרה היא?!

מק"ו מאדם: ומה מאדם לא קא מהדר ביה, מבהמה לא כ"ש?!

ת"ש אמרו לפני רבי יהודה ה"ז מועד לשבתות ואינו מועד לימות החול? אמר להן לשבתות, משלם נזק שלם, לימות החול, משלם חצי נזק.

אי אמרת בשלמא **ואינו** מועד קתני: שיולי הוא דקא משיילי [ליה] ר"ל אם גורסין

'ואינו' אז שאלו כיצד הדין במקרה כזה והוא נמי קמהדר להו.

(קושיא) אלא אי אמרת אינו מועד קתני - אגמורי הוא דקא מגמרי ליה בלי 'ו' אינה

שאלה כיצד הדין, אלא שאומר שכך הדין שאינו מועד לשאר דברים ותו, איהו מאי קא מהדר

להו הרי גם הם אמרו שאינו מועד?

רב ינאי מוסיף עוד קושיא על רב פפא, כדלהלן:

אמר רב ינאי מרישא נמי דיקא דקתני-

את שמועד לו משלם נזק שלם ואת שאינו מועד לו [משלם] ח"נ.

אי אמרת בשלמא **ואינו** מועד קתני, פרושי קא מפרש לה. אז המשנה מסבירה כיצד

הדין בסתמא.

(קושיא) אלא אי אמרת **אינו** מועד קתני, פסקה לדבריו, שכבר אמר שאינו מועד, ע"כ

מה ההמשך של המשנה: מאי תו את שמועד לו משלם נזק שלם ואת שאינו מועד לו משלם ח"נ עד השתא לא אשמעינן דהתם משלם ח"נ ומועד משלם נזק שלם?!

ואת"ל נמי איתא **לדרב פפא** שסתם אינו מועד לשאינו מינו, אמנם הוא מודה נגח שור חמור וגמל נעשה מועד לכל.

מועד לסירוגין - לשוורים / לכל

ת"ר ראה (1) שור, נגח. (2) שור, לא נגח. (3) שור, נגח. (4) שור, לא נגח. (5)

שור, נגח. (6) שור, לא נגח - נעשה מועד לסירוגין לשוורים, אם יגח רצופים, על האחרון משלם חצי נזק.

[לפי שיטת רב, בנגיחה שלישית נעשה מועד, דהיינו ביום חמישי (5), ולפי שמואל, מעתה אם יגח שור ביום השביעי משלם נזק שלם.]

ת"ר ראה שור, נגח. חמור, לא נגח. סוס, נגח. גמל, לא נגח. פרד, נגח. ערוד חמור הבר, לא נגח - נעשה מועד לסירוגין לכל.

[עד כאן דף לז עמוד א]

^{קכ} תוספות ד"ה משיחזור בו ג' שבתות. אע"ג דכבר אשמועינן רבי יהודה בפ"ב (דף כג:); אצטריך דס"ד הואיל ולא מועד אלא לשבתות לא בעי חזרה כ"כ ולפ"ה ניחא דמפרש מועד לשבתות לפי שאין עושה מלאכה דקמ"ל דאפי' שבת ממלאכה בימי החול ולא נגח לא הוי חזרה::

^{קכא} תוספות ד"ה אין צריכין פרוזבול. דשטרות שלהם דמי כמסורין לב"ד כך פירש בקונטרס וא"ת מלוה על פה מאי איכא למימר דכותבין עליה פרוזבול כדמוכח בהשולח (גיטין דף לו.) וי"ל דהוי כאילו החוב שלהם מסור לב"ד ואפי' אין ללוה קרקע מקנים לו חכמים קרקע בשביל תקנת היתומים שאין כותבין פרוזבול אלא על הקרקע:

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה
מתקיימין אלא במי שמעמיד עצמו
ערום עליהן(שמעריים שיתקיים
תורתו) שנאמר (משלי ח) אני
חכמה שכנתי ערמה (סוטה כא:)

סיכום הדף היומי

שקלא וטריא

בבא קמא לו

לעילוי נשמת
דיינה ליבה בת עטל ז"ל
עובדיה חיים בן רחל ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה

הגמרא מנסה להבין מהיכן למד ר"ש את החילוק בין שור הדיוט שנגח של הקדש
שחייב, ולעומת זאת של הקדש שנגח של ישראל פטור.

אמרי מאי קא סבר ר"ש?

אי רעהו דוקא - אפילו של הדיוט שנגח של הקדש ליפטור לגמרי?

ואי רעהו לאו דוקא - אפילו דהקדש נמי כי נגח דהדיוט ליחייב ?

וכי תימא לעולם קסבר רעהו דוקא-

ומיהו דהדיוט כי נגח דהקדש מיחייב,

משום דקא מיייתי ליה מקל וחומר דהדיוט:

ומה הדיוט שנגח של הדיוט, חייב, כי נגח דהקדש לא כל שכן דמיחייב.

(קושיה) דיו לבא מן הדין להיות כנדון-

מה להלן: תם חצי נזק, הכא נמי חצי נזק?

(מסקנה) אלא אמר ריש לקיש הכל היו בכלל נזק שלם, כשפרט לך הכתוב רעהו
גבי תם, רעהו הוא דתם משלם חצי נזק - מכלל דהקדש בין תם בין מועד משלם

נזק שלם – פירוש א: כתוב לגבי מועד 'שלם ישלם' ולא כתוב 'רעהו', ומשמע שאפילו הדיוט
שנגח של הקדש, הלכך כשכתב 'רעהו' לגבי תם, לא בא להוציא שור הדיוט שנגח הקדש, אלא
להחמיר עליו לשלם נזק שלם, שלא חלק בין תם למועד.

אמנם הקדש שנגח משל הדיוט פטור לגמרי, והיינו משום שבמועד כתוב 'הועד בבעליו' ואין לו
בעלים, ובתם שכתוב וכי יגוף שור איש', אזי הוא פטור לגמרי.

פירוש שני (מפי המורה): הגמרא חוזרת לומר ש'רעהו' דווקא, ולמרות שאין ק"ו אך לגבי מועד
התורה לא מיעטה ב'רעהו', ולכן הדיוט שנגח של הקדש או של הדיוט הם בכלל. ולפיכך
כשכתבה התורה 'רעהו' בתם להוציא מכלל כל השוורים מועדים בא שישלם חצי נזק, ולא
ממעט שור של הדיוט שנגח משל הקדש, אלא לומר שהוא לא יוצא מכלל מועד לשלם נזק
שלם.

לגבי שור הקדש שנגח של הדיוט: היינו משום שכתוב דיני תם בתורה ולאחריו דיני מועד לומר
שכל שישנו בדיני תם ישנו בדיני מועד (כי שור נגח הוא), ולכן כיוון שלגבי תם לא שייך לומר
'רעהו', ולאו בכלל תם הוא ה"ה שהוא לאו בכלל מועד. [משא"כ לגבי הדיוט שנגח של הקדש
שישנו בכלל 'רעהו', לכן הוא גם בכלל מועד.]

דאם כן נכתוב קרא להאי רעהו גבי מועד – אם הכוונה לפטור אותו לגמרי היה אמור
לכתוב את הפטור אצל מועד.

[עד כאן דף לז עמוד ב]

איבעיא להו: נגח שור, שור^{קב}, ושור, חמור, וגמל, מהו?

להלן צדדי הספק:

האי שור בתרא בטר שוורים שדין ליה, ואכתי לשוורים הוא דאייעד, למידי
אחרינא לא אייעד,

או דילמא האי שור בתרא בטר חמור וגמל שדין ליה, ואייעד ליה לכולהו מיני.

גם במקרה הפוך הגמרא מסתפקת:

חמור וגמל שור שור ושור מהו?

האי שור קמא בטר חמור וגמל שדין ליה, ואייעד ליה לכולהו מיני,
או דילמא בטר שוורים שדין ליה, ואכתי לשוורים הוא דאייעד, למינא אחרינא
לא אייעד?

עוד ספק הדומה לספק הנ"ל, הגמרא מסתפקת לעניין ימי השבוע, וכאן יש ספק נוסף
והיינו כיוון שכל שבת ושבת אינו ברציפות, יש צד לומר שכאן מסתבר שלא ליחס לשאר
שבתות אלא לימי החול.^{קכ}

שבת שבת ושבת אחד בשבת ושני בשבת מהו?

הא שבת בתרייתא בטר שבת הוא דשדין ליה, ואכתי לשבת הוא דאייעד, לימות
החול לא אייעד,

או דילמא בטר אחד בשבת ושני בשבת שדין ליה, ואייעד ליה לכולי יומא.

ה' בשבת וערב שבת ושבת שבת ושבת מהו?

הא שבת קמייאת בטר ה' בשבת וע"ש שדין ליה, ואייעד לכולהו יומי,
או דילמא, הא שבת קמייאת בטר שבתות הוא דשדין ליה, ולשבתות הוא
דאייעד.

תיקו – [וכל הספקות הללו, לא מחייבים את המזיק אלא חצי נזק, ואם תפס הניזק שיעור נזק

שלם, אין מוציאים מידו - רמב"ם.]

מועד לדילוג בימי החודש – האם קובע בג' או בד' פעמים

להלן יבואר מחלוקת לגבי האם שור קובע חזקה לדילוג לשלושה חדשים, והגמרא תלה

זאת במחלוקת לגבי אשה לקבוע לה וסת קבוע לדילוג בימי החודש:

נגח שור יום ט"ו בחודש זה, ויום ט"ז בחודש זה, ויום י"ז בחודש זה –
פלוגתא דרב ושמואל:

דאתמר ראתה יום ט"ו בחודש זה, ויום ט"ז בחודש זה, ויום י"ז בחודש זה:

א. רב אמר קבעה לה וסת לדילוג ומתי שתראה ביום י"ז בחודש הבא, ד"ה

שעתה' והיינו שאינה מטמאה טהרות למפרע מעת לעת, ולגבי שור בנגיחה

השלישית נעשה מועד ומשלם נזק שלם.

ב. ושמואל אמר עד שתשלש בדילוג, והיינו שתראה פעם נוספת בחודש הבא

ביום י"ח, ולגבי שור, בנגיחה הרביעית בלבד נעשה מועד וישלם נזק שלם.

אמר רבא שמע קול שופר, ונגח, קול שופר, ונגח קול, שופר ונגח - נעשה מועד
לשופרות.

(קושיה) פשיטא?

(תירוץ) מהו דתימא הך שופר קמא סיוטא^{ביעוטה} שנבעת מקול השופר בעלמא הוא
דנקטיה קמ"ל.

מתניתין

(1) שור של ישראל שנגח שור של הקדש.

(2) ושל הקדש שנגח לשור של הדיוט.

בשניהם פטור שנאמר שור רעהו ולא שור של הקדש.

(3) שור של ישראל שנגח לשור של כנעני, פטור.

(4) ושל כנעני שנגח לשור של ישראל, בין תם בין מועד, משלם נזק שלם.

גמרא

מתניתין דלא כר"ש בן מנסיא דתניא-

א. [ת"ק] שור של הדיוט שנגח שור של הקדש, ושל הקדש שנגח שור של
הדיוט, פטור שנאמר שור רעהו, ולא שור של הקדש.

ב. ר"ש בן מנסיא: אומר שור של הקדש שנגח שור של הדיוט, פטור.

ושל הדיוט שנגח שור של הקדש, בין תם בין מועד, משלם נזק שלם.

^{שורים} שדין ליה דאיכא תרי טעמי דסברא למשדייה בטר קמאי ובטר שוורים שהן מינו חמור
וגמל שור שור ושור מהו משדין ליה בטר קמאי או בטר שוורים שהן מינו:

^{קכ} כך ביאר השיטה מקובצת.

^{קכ} תוספות ד"ה שור שור ושור חמור וגמל. וכן שבין שוורים ראשונים ראה בהמות אחרות
ולא נגח ובבעיא שניה בין שוורים אחרונים ואתי שפיר כולה סוגיא כרב זביד ולא כרב אלפס
שפירש סוגיא דשמעתין כרב פפא ונראה לר"י דהני תרי בעיות באם תמצא לומר דשור בטר